

Návštěvníkům vernisáže výstavy v Galerii „V“ Dům pánů z Lipé v Brně 9.3.-17.4.08 (prodl. do 14.5.)

Vážení přítomní,

vítám Vás na otcově výstavě v Galerii „V“ a necht' je tento pozdrav dobrým kompromisem mezi přáním být na místě a skutečností, že jsem jinde.

Vy jste zato, i když asi jednu až dvě zapomínám, nejméně na deváté otcově výstavě v Brně a už asi na devadesáté samostatné celkově. Je navíc možná předzvěstí k zatím jen zvažovaným výstavám k jeho nedožitým devadesátinám. Devítek měl ostatně otec ve svém životě daleko víc, od nejzákladnějších životních dat až po další, jejichž výčet i smysl je znám jen zainteresovaným. I hodina jeho odchodu byla toho dne devátou a pro každého, kdo ho znal, i přes jeho věk víc než překvapivou. Byl totiž jakoby věčně jadrným padesátníkem, ve třiceti stejně jako v osmdesáti. Asi už zmátl i sám sebe a neakceptoval ani žádné ohledy na určité už problémy zdravotní. Kdyby tenkrát přežil konec onoho vražedně horkého léta 2003, asi by tu dnes ještě byl. Nicméně jeho štěstím bylo, že maloval vzpřímeně ještě pár hodin předtím, ostatně stejně jako celý život. Podle mého názoru v posledních letech nejlépe, neboť už nešlo jen o výpověď výtvarnou.

Některou částí života, vztahem k místům, pro přátelské vazby i řady obdivovatelů, stejně jako výstav, patřil zároveň na několik míst. Nejvíce ke Svatobořicím - Mistřínu, ke Kyjovu a Hodonínu, ke Strážnici i Uherskému Hradišti, do Zlína i do Prahy. A samozřejmě taky k Brnu. Ani při daleko širším prostoru nelze připomenout víc než jen fragmenty. I když se omezím pouze na to, co jsem osobně viděl a jen na místa většinou jen odtud na dohled a nepůjdu ani dál než nějakých padesát let, i tak pro cokoliv vzpomenu bude ještě víc dalšího opomenuto.

Z výstav si trochu vzpomínám na tu v Domě umění v r.1957, na tehdejšího ředitele Adolfa Kroupu a jeho ženu Helenu Motalovou, která u této výstavy právě byla. Později jsem se dočetl, že návštěvnost tehdy dosáhla šesti tisíc lidí a to bylo něco (i bez větší přízně tehdejších médií, ale ne zas úplně - **x, xx**). V devětašedesátém, o výstavě u Kunštátů, se už psalo skoro denně. Zato v r.1955 to bylo ještě v poloskrytu Výzkumného ústavu architektury u Jakuba - srovnávejme s jinými daty a tehdejšími událostmi výtvarnými i nevýtvarnými. Z té doby vystupují spřátelená jména architektů Otakara Máčela, Františka Presse i dalších, a u otce to pak většinou platilo na celý život.. K nim přibývaly další: Zdeněk Řihák, Ivan Ruller či Jan Dvořák. Pod tím jsem nějaký čas i pracoval. Jeho paní, Nina Dvořáková, patří pak k brněnské řadě kunsthistorické, kterou ještě aspoň zčásti připomenu, tedy jen tu, kterou jsem nějak viděl.

Ještě se ale trochu vrátím: pár kroků odtud bydlel architekt Bohumil Tureček, který s dalším „Kyjovjákem“, Josefem Poláškem, postavili každý svůj kus Brna. Před válkou tu působil jako novinář Ivan Jelínek, pozdější válečný zpravodaj a redaktor BBC, velký básník a otcův blízký přítel posledních 15 let. Všichni čtyři teď mají bezpečně jedno místo společné. Je v řadě nositelů čestného občanství Kyjova.

Trochu si pamatuji Alenu Konečnou (výstava v Knize na České v r. 1959), ale asi to bude spíš z Uherského Hradiště. Na České jsem byl určitě v obou atelierech Bohumíra Matala a párkrát jsem ho viděl hlavně při jeho ranných návštěvách ve Svatobořicích. Totéž platí o původním Kyjovjákovi Pavlovi Navrátilovi i jeho atelieru kdesi nad výstavištěm. Jánuše Kubíčka si z dětství detailněji nevybavuji, ale skoro celá sedmdesátá léta, když jsem bydlel na Bayerově ulici, jsem ho občas potkával jak jde na nákup do samoobsluhy na Cihlářské nebo až na Lidickou.

Ve stejných místech jsem vidával také Jana Skácela na cestě z Kotlářské, ale nevím jak se s otcem znali. O Oldřichu Mikuláškově to však platí, stejně jako o dalších, tenkrát vázaných mimo jiné k Hostu do domu. Míru vztahu např. s Milanem Uhdem určit neumím, ale nezávisle na ní mi ke konci osmašedesátého věnoval půlhodinku v redakci a začátkem následného roku mně otiskli povídku (od té doby sice píši hodně, ale jen doprovodem v rámci úplně jiné profese). Určitě se otec znal s Janem Trefulkou a vybavuji si jejich fotku z Vídně, kam každý zvlášť brzy po převratu vyrazili a náhodně se potkali (otec v roli dědy se s mým synem vzájemně doprovázeli).

A v neposlední, spíše v první řadě, je to jasné u obou pánů Kunderů: Ludvíka Kunderu jsem znal aspoň z dálky z jeho několika zahajovacích řečí po Brně a vím, že byli s otcem v častějším osobním styku. Navíc Kunderovi později z Kunštátu z rodinných důvodů navštěvovali nedaleké Milotice, odkud to k rodičům bylo jen přes les. Asi naposledy se oba přátelé setkali v r. 2002 na výstavě v Blansku. Milana Kunderu si pamatuji z jeho návštěv u otce jen trochu, kdy býval u toho i Vojtěch Jestřáb (navíc, větší část návštěv vůbec se odbývala jen v atelieru na druhém konci dědiny, odkud bylo na doběhnutí k vlaku). Když jsem však později četl Směšné lásky, jakoby mi to něco tu dobu už více připomínalo a nepochybně byly i průměty z našeho kraje, byť spíše povrchové, do Žertu. V r. 1967, to jsme s otcem právě stavěli

kolem zahrady plot, se objevil Milan Kundera s ještě neoschlým prvním vydáním. Kdo by se nešel pochlubit, i když to ani nebylo třeba - to šlo o dobrou zprávu mezi kamarády. Přijel i s paní, tenkrát známou tvář z televizní obrazovky (v určitém podobném spojení vzpomenu taky Vlastimila Pantůčka či Antonína Přídala). A úplně naposledy se oba nepochybně blízcí přátelé, tedy otec s Milanem Kunderou (i s manželkami) setkali ve Svatobořicích-Mistříně - a zároveň až - v roce 1996.

Důvody takových časových odstupů jsou nám všem dost známy. Pro mne osobně tou poslední rozbuškou, která kdeco rozházela, bylo jedno lednové ráno v roce 1969. Asi ve čtyři, ještě za tmy, klečela tisícovka vysokoškoláků pár desítek metrů odtud a za zpěvu hymny pozorovala, jak těžkooděnci znovu podpírají tehdejší i na dlouhou dobu i budoucí režim tím, že likvidují tryznu za Jana Palacha. Patos té chvíle byl mimořádný, vliv naší přítomnosti na to dění však už žádný.

Určitě upřímný i nejdelší byl vztah ke zde žijícím spolužákům z válečného Zlína, Janu Rajlichovi, jehož široké aktivity určitě znáte a Miroslavu Šimordovi, jehož výstavu v r. 2005 bylo možno zhlédnout na Špilberku. V téže roce byla taky otcova výstava v Galerii Brno na nedaleké Veselé, kde jsme se potkali a kde taky vyšla hodně zdařilá monografie.

Jejich společným učilištěm byla Škola umění, dobře suplující za války zavřené školy vysoké. Tento náš Bauhaus, založený Janem Antonínem Bařou, byl v r. 1994 obnoven. Paradoxní bylo, že z dvojice patronů byla tenkrát prisouzena výtvarná část Tomáši Bařovi, otec pak takto figuroval u sekce dramatické. Přitom nikdy divadlo nehrál (xxx), tím méně režíroval svoje názory. Ty byly vždy hodně napřímo.

A vůbec, tyto obrazy nikdy nebyly vysloveně zakázány vystavovat, ne tak si pověsit doma, neboť co jim měli vyčítat - že jsou nečitelné? Vždyť ani nepochopili jejich další neplánovaný smysl - každý z nich byl podanou rukou dřívějším, ale i budoucím časům, taky přes hranice a ještě víc byly svědectvím pro jejich současnost o nezczitelnosti svobody, aspoň té vnitřní. A když jich byly stovky od jednoho a tisíce od dalších? Dost podstatně si tím režim zavařil.

A necht' to už zkrátím, tak aspoň několik posledních připomenutí. Výstavy v r. 1986 opět u Kunštátů, nad kterou držel ruku Jiří Valoch, jednu z největších v r. 1996 v Moravské galerii za patronace Jaroslava Kačera - to vše kousek odtud, ale ještě taky ty dřívější slavné kolektivní tamtéž pod názvem „Obraz“ a roky k tomu, spojené se jménem Jiřího Hlušičky, pokud to nepletu. Ale úplně nejbliž od tohoto místa, o patro níž a snad jen přes zeď, byla otcova úplně poslední brněnská výstava za života a to v Galerii Gaved v roce 2002.

Těžko vzpomenu taky řady zdejších muzikantů, kteří vystupovali na vernisážích a nejen v Brně, ale už vůbec nemohu vyjmenovat řady těch hlavních, kterými jsou všichni ti příznivci otcova díla anebo vždy silná místní kyjovská komunita, která mezi ně rovněž patří, i když všichni mají svá jména a většinou mi něco říkají.

Je-li zde v tuto chvíli někdo z jmenovaných i nejmenovaných, svůj pozdrav k nim zesiluji. Jste na výstavě rozsahem nevelké, ale to jí neubírá na obsahu. Je hodně těch, kdo si v paměti na další a další obrazy rozpomenou či si je přesně vybaví. A vlastně ani ti, kteří se s otcovým viděním světa, času, pohybu i vztahů setkávají úplně poprvé, nemusí být stručností výběru ochuzeni. Když ovšem prozradím, že v každém jediném obraze jsou skoro všechny předchozí a zároveň, což do jisté míry otce charakterizuje, taky ty pozdější. I když všechny vzájemně jsou úplně jiné.

Na dálku a v předstihu z Kyjova dne 7.3.2008 Vladimír Vašíček, ml.

Pár dodatečných poznámek zdánlivě mimobrněnských:

(x) ... viz. další strana

(xx) ... asi tehdy jsem tam získal autogram od cestovatele Miroslava Zigmunda a i když se s otcem poznali až v jeho posledních letech, určitě měli, jako dva staří Bařováci, některé vzpomínky společné.

(xxx) ... nepočítám-li ovšem pár zimních loutkohereckých sezón v polovině padesátých let, kdy u nás doma pro desítky a dokonce veřejně i pro ještě více dětských diváků vystupovala sice amatérsky, ale nad úrovní mnohých pozdějších profesionálních bavičů, dvojice „V.V. + M.T.“ K tomu s otcovými kulisami a se zručně vyřezanými některými z loutek, na které na tehdejšímu trhu nebylo pamatováno, od toho druhého. Pro mne v oslovení byl tento vždy Mistrem Tichým, jinak ale hovorově a pro mnohé další Mirkem. Vzpomínané ladění by si s otcem mnozí nespojovali nikdy, k Mirkovi dost tehdy patřilo, ale bohužel ho pak opustilo. A on nato opustil svoje tak slibné malování. Zpočátku patřil k ranným aktivitám brněnským a ještě vystavoval na Výstavě mladých v osmapadesátém ve zdejší Domě umění. Vrátil se tam až po půl století, ale v úplně jiné roli.

*Strojopis rozhlasové relace Adolfa Kroupy, básníka i překladatele poezie
a tehdejšího ředitele Domu umění v Brně*

Adolf Kroupa

Natáčeno 16.1.1957

K výstavě Vladimíra Vašíčka v Malé galerii Domu umění v Brně.

Miloš Macourek : Procházet se pod modrým stromem
Pod zeleným stromem
Pod hnědým stromem
Naslouchat bílému ptáku
Žlutému ptáku
Červenému ptáku

Procházet se pod mnoha stromy
a naslouchat mnoha ptákům
Ale milovat jeden strom
A jednoho ptáka
Jehož zpěv uchvátí
Tvé srdce

- . -

Tyto verše zazněly v Domě umění na první vernisáži nového roku, kterou byla otevřena výstava Vladimíra Vašíčka v Malé galerii. Básník Miloš Macourek tu proklamoval nutnost opravdového a poctivého uměleckého zaujetí, které jedině může vést k uměleckému dílu. Domníváme se, že tyto verše byly na vernisáži Vašíčkova souboru prací z let 1949 - 1956 řečeny právem. Je pravda, že se na výstavě setkáváme s pracemi různého formálního charakteru, že tu najdeme ozvuky některých vzorů, ale všude cítíme a naléhavě cítíme malířovo zaujetí, opravdové, do vášnivosti. Vladimír Vašíček je z rodu malířů experimentátorů, nikdy nespokojených s dosaženým, stále hledajících. Ale jeho tvarové a barevné hledání najde nikdy za hranici sdělnosti, srozumitelnosti. Malíř se snaží vyburcovat divákovu citovost a obraznost a činí to s urputností, která nám připomíná velký zjev našeho moderního malířství Bohumila Kubištu. Malířovy obrazy znepokojují a jsou jakoby vášnivými diskusními příspěvky do debaty o našem současném malířství.

Vladimír Vašíček je rodákem z Kyjovska a žije ve Svatobořicích. V jeho obrazech, námětech i v barevnosti cítíme, i když se to zdá na první pohled paradoxní, že dobře zná i zažívá barevnost tohoto umění i tohoto kraje. Bylo řečeno, že Vašíčkova vlastní doménou je barva. A právem. Vašíček je barvami přímo posedlý a chce ryze malířskými prostředky aktivisovat city a smysly dnešního člověka v celé jejich bohatosti a různosti. Daří se mu to na mnoha místech a věříme, že se mu to bude dařit stále víc, protože malířský badatel jde ruku v ruce s básníkem, který už často umí uchvátit své srdce.

Vysíláno v rozhlase dne 22. ledna 1957 - večer.

Hans-Rudolf Merz, švýcarský politik a ekonom

Rok 68 začal pro mě v roce 1966. Byl jsem jako student na výměnném pobytu na universitě v Brně. Vzpomínám na tu dobu velmi rád. Cítil jsem začínající duchovní vzestup. Říkal jsem ale, že jednou za tu svobodu zaplatíte vysokou daň. Varšavský pakt vás za to potrestá.

Já jsem se na universitě v Brně mimo jiné seznámil s malířem Vladimírem Vašíčkem. Tenkrát jsem si v St.Gallenu najal dodávku a okamžitě jsem vyrazil do Svatobořic, naložil jsem Vladimíra Vašíčka s jeho obrazy a za dobrodružných okolností jsme ujížděli skrze ta ruská vojska, která křížovala po kraji, k rakouské hranici.

Na hraničním přechodu byla ruská hlídka se psem. Vladimír mi řekl: Tam vpředu stojí policista z mé vesnice. Ten nám pomůže. A skutečně, když viděli, že chceme úprkem opustit zemi, zvedli závoru a já jsem mohl projet k rakouské celnici. A Rakušané říkali: To jste měli štěstí, to bylo pěkně nebezpečné, co jste provedli.

- přepis osobní vzpomínky z filmového dokumentu režiséra Bernarda Šafaříka, 2008
„My a Matternhorn, Matternhorn a my“ - vysíláno 20.11.2008 na ČTV 2

Youtube - video
„From Svatoborice to St.Gallen 1968“

<http://www.youtube.com/watch?v=jXWixe9Nhyw>